NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

LKI.410.005.04.2021

Łukasz Szpaderski
Prezes Zarządu
Vertical Axis Wind Technologies Sp. z o.o.
ul. Księdza Piotra Ściegiennego 264C
25-116 Kielce

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/073 – Rozwój nowych pomysłów biznesowych dofinansowanych z Programu Operacyjnego Polska Wschodnia.

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Kielcach
ul. gen. T. Kościuszki 6, 25-310 Kielce
T +48 41 249 91 00, F +48 41 249 91 05
lki@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Vertical Axis Wind Technologies Sp. z o.o., ul. Księdza Piotra Ściegiennego 264C, 25-116 Kielce (dalej: Spółka lub Beneficjent).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Łukasz Szpaderski, Prezes Zarządu Spółki (dalej: Prezes), od 18 listopada 2016 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Realizacja projektów Programu Operacyjnego Polska Wschodnia na lata 2014-2020 z zakresu platform startowych dla nowych pomysłów biznesowych. 2. Trwałość projektu.
Okres objęty kontrolą	Lata 2014-2022 (I kwartał). Dla realizacji celów kontroli mogły być wykorzystane dane i dokumenty z okresu wcześniejszego i późniejszego w zakresie związanym z przedmiotem kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli.[1]
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
Kontroler	Monika Górniak-Napora, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/41/2022 z 22 marca 2022 r.

(akta kontroli str. 1-4)

[1] Dz. U. z 2022 r. poz. 623 (dalej: ustawa o NIK).

II. Ocena ogólna[2] kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację przez Beneficjenta projektu pn. „Technologia wielkopoziomowej wielkoskalowej turbiny wiatrowej o pionowej osi obrotu” (dalej: projekt) w ramach Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020 (dalej: POPW).

Uzasadnienie oceny ogólnej

Beneficjent zgodnie z umową o dofinansowanie[3] zrealizował projekt, skutecznie osiągając założony efekt w postaci wdrożenia na rynek technologii wielkopoziomowej wielkoskalowej turbiny wiatrowej o pionowej osi obrotu”[4]. Wniosek o dofinansowanie projektu wraz z załącznikami został złożony w terminie. Otrzymane dofinansowanie wraz z wymaganym wkładem własnym było wykorzystane zgodnie z warunkami umowy o dofinansowanie. Zmiany w projekcie zostały zgłoszone i zaakceptowane przez Instytucję Pośredniczącą Programem Polska Wschodnia, tj. Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości (dalej: PARP lub IP). W całości zrealizowano wszystkie zadania przewidziane w projekcie. Wybór wykonawców poszczególnych zadań następował zgodnie z zasadami uczciwej konkurencji, a udzielanie zamówień było zgodne z warunkami określonymi w umowie o dofinansowanie.

Realizacja projektu nie w każdym przypadku następowała zgodnie z ustalonym harmonogramem rzeczowo-finansowym, jednak przesunięcia terminu (od czterech do sześciu miesięcy) nie miały wpływu na osiągnięcie zamierzonego rezultatu rzeczowego. Beneficjent prawidłowo sporządzał wnioski o płatność i terminowo je przekazywał. W ramach realizacji projektu osiągnięto zamierzony efekt rzeczowy. Pomiaru wskaźników produktu i rezultatu dokonywano zgodnie z metodologią wskazaną we wniosku o dofinansowanie i na podstawie weryfikowalnych źródeł danych. Zgodnie z umową o dofinansowanie projektu przedkładano do PARP informacje w sprawie zachowania trwałości projektu. Technologię wielkopoziomowej wielkoskalowej turbiny wiatrowej o pionowej osi obrotu wykorzystano na cele założone w umowie o wsparcie, tj. stworzenie oraz komercjalizację innowacyjnego rozwiązania turbiny wiatrowej. Beneficjent podejmował działania mające na celu informowanie o projekcie i jego promocję.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe[5] kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Realizacja projektów Programu Operacyjnego Polska Wschodnia na lata 2014-2020 z zakresu platform startowych dla nowych pomysłów biznesowych

Opis stanu faktycznego

W latach 2014-2022 (I kwartał) Spółka brała udział w dwóch projektach z zakresu wsparcia przedsiębiorczości z Programu Operacyjnego Polska Wschodnia[6]. W ramach poddziałania 1.1.1, w okresie od 1 grudnia 2016 r. do 31 marca 2017 r.,

[2] Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

[3] Nr UDA-POPW.01.01.02-26-0020/17-00 podpisaną przez Beneficjenta w dniu 10 listopada 2017 r.

[4] Nr POPW.01.01.02-26-0020/17.

[5] Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

[6] W Programie Operacyjnym Polska Wschodnia (oś priorytetowa I Przedsiębiorcza Polska Wschodnia), w ramach działania 1.1 Platformy startowe dla nowych pomysłów wydzielono dwa podziałania: 1.1.1 Platformy startowe dla nowych pomysłów oraz 1.1.2 Rozwój startupów w Polsce Wschodniej.

zrealizowano projekt[7] pn.: *Realizacja programu inkubacji Przedsiębiorstwa typu sturtup*. Polegał on na opracowaniu tzw. Minimum Vlable Product (MVP), tj. pierwszej wersji produktu o minimalnej koniecznej funkcjonalności, która może zostać zaoferowana klientom. Projekt „Technologia wielkopoziomowej wielkoskalowej turbiny wiatrowej o pionowej osi obrotu", zrealizowano w ramach poddziałania 1.1.2, w okresie od 1 października 2017 r. do 29 listopada 2019 r.[8] Obejmował on stworzenie oraz komercjalizację innowacyjnego rozwiązania turbiny wiatrowej. Ogólna wartość projektów wyniosła 1137,1 tys. zł, w tym łączna wartość dofinansowania z POPW stanowiła 883,8 tys. zł. Na realizację obu projektów do końca 2022 r. (I kwartał) wydatkowano 974,6 tys. zł (w tym 958,7 tys. zł były to wydatki kwalifikowalne).

(akta kontroli str. 5, 7, 10-21)

Projekt dotyczący turbiny wiatrowej zakładał stworzenie i rozwój w kontekście technologicznym, wizerunkowym i sprzedażowym oraz komercjalizację nowej technologii wielkoskalowej siłowni wiatrowej o pionowej osi obrotu o wielopoziomowej budowie i charakterystycznych przesunięciach poziomów wobec siebie. Wdrożenie projektu miało generować niższe, w porównaniu do turbin o tej samej mocy, nakłady inwestycyjne (konstrukcja tańsza w budowie, transporcie i wymagająca mniejszej powierzchni) i serwisowe (brak konieczności prac wysokościowych przy generatorze, tańsze materiały eksploatacyjne). Dodatkowo zakładano większą produkcję prądu, wyższą sprawność techniczną oraz wydłużony okres ekonomicznej użyteczności turbiny. Konstrukcja charakteryzowała się większą możliwością dopasowania do konkretnych potrzeb, jak również pozytywnie wpływała na środowisko (poprzez mniejszą emisję hałasu, obniżała śmiertelność ptaków i zmniejszała ryzyko miotania lodem).

Technologia przeznaczona była na rynek międzynarodowy, obejmowała sprzedaż licencji na wdrożenie technologii.

W ramach realizacji projektu zaplanowano następujące zadania:

- zadanie 1 *Przygotowanie specjalistycznych analiz technicznych*. W ramach tego zadania zaplanowano zlecenie zewnętrznym podmiotom sporządzenie następujących analiz: mechaniczną, mającą na celu dobranie minimalnych parametrów zapewniających bezpieczeństwo konstrukcji w okresie jej eksploatacji; techniczną w kontekście praw własności intelektualnej, niezbędną w procesie projektowania ostatecznego kształtu i rozwiązań technologii zapewniających unikalność konstrukcji oraz materiałową, umożliwiającą dobór materiałów pozwalających na spełnienie wymogów wytrzymałości i niezawodności konstrukcji, a także stworzenie oprogramowania do analiz wyników badań tunelowych zebranych podczas testów tunelowych z modelem siłowni wiatrowej w skali laboratoryjnej;
- zadanie 2 *Przygotowanie modelu turbiny w skali półprzemysłowej*, tj. skali pośredniej pomiędzy laboratoryjną a przemysłową. Celem tego zadania była weryfikacja wyników analizy wytrzymałościowej oraz materiałowej i doskonalenie systemów sterowania siłownią wiatrową, a także stworzenie dokumentacji technicznej w oparciu o badania prowadzone w otwartym terenie. Zadanie obejmowało również zakup materiałów i złożenie modelu turbiny;
- zadanie 3 *Przygotowanie i realizacja działań informacyjno-promocyjnych*. W ramach tego zadania zaplanowano: nabycie oprogramowania z wbudowanym algorytmem szacującym oszczędności przedmiotowej

[7] Na podstawie umowy inkubacyjnej nr 21/UI/PS/KPT/2016 zawartej w dniu 28 listopada 2016 r. pomiędzy Spółką a gminą Kielce reprezentowaną przez Kielecki Park Technologiczny z siedzibą w Kielcach, będący liderem projektu pn. Platforma startowa „TechnoparkBiznesHub".

[8] Pierwotnie planowano zakończenie projektu w dniu 31 grudnia 2018 r.

technologii, w kontekście zwiększonej sprawności dla różnych zainstalowanych mocy i umożliwiającej graficzną prezentację wyników oraz przygotowanie profesjonalnej animacji działania siłowni wiatrowej w wersji 3D, wykorzystywanej m.in. podczas bezpośrednich spotkań z kontrahentami oraz przygotowanie i wydrukowanie profesjonalnego folderu zawierającego informacje o wdrażanej technologii;

- zadanie 4 *Nabycie oprogramowania*, tj. rocznej licencji programu 3DS XFlow, pozwalającej na optymalizację kształtu i odległości horyzontalnej końcówek łopat poszczególnych poziomów turbiny;
- zadanie 5 *Nabycie środków trwałych*, tj. dwóch komputerów: jeden do symulacji i obliczeń[9], drugi do optymalizacji przystosowany do modelowania z wykorzystaniem metod wirnikowych oraz obsługi zdalnej[10];
- zadanie 6 *Udział w misjach gospodarczych skorelowanych z targami dla branży technologii wiatrowych*. Zaplanowano udział w targach Wind Power w Chicago w 2018 r. i Wind Expo w Tokio w 2018 r.;
- zadanie 7 *Przygotowanie analiz i promocji dla internacjonalizacji projektu*. W ramach tego działania przewidziano: analizę pozwoleń, certyfikacji i licencji dla rynku USA, niemieckiego, hiszpańskiego, japońskiego, francuskiego wraz z analizą rynków i strategią wejścia na wskazane międzynarodowe rynki oraz tłumaczenia materiałów, w tym folderów i animacji, na język angielski, niemiecki, hiszpański, japoński, francuski, chiński, rosyjski, gruziński, norweski i duński;
- zadanie 8 *Zatrudnienie personelu*;
- zadanie 9 *Koszty pośrednie* tj. wszystkie działania związane z zarządzaniem projektem, w tym obsługa księgowa, usługi teleinformatyczne, usługi pocztowe, doraźne usługi prawne, dzierżawa i hosting serwerów, koszty wynajmu powierzchni biurowej i warsztatowej.

(akta kontroli str. 25, 31-37)

Podczas kontroli NIK Beneficjent nie dysponował dokumentacją dotyczącą szacowania wartości projektu. Prezes wyjaśnił: *Dokumenty dotyczące wartości szacowania projektu, Spółka bezpowrotnie utraciła po tym jak zmieniła serwer obsługi poczty. Niestety pomimo prób odzyskania dawnej zawartości skrzynek z domeny vawt.co na serwerach Google w ramach usługi GSuite niemożliwe okazało się przywrócenie dalszej zawartości. Projekt szacowany był w oparciu o informacje podane we Wniosku o Dofinansowanie a wszelka dokumentacja w tym zakresie przetrzymywana była wówczas na w/w serwerach włącznie z wykorzystaniem rozwiązań chmurowych. Jednakże chcę nadmienić, że w okresie realizacji projektu przeprowadzano dla każdego kosztu osobne szacowanie przed decyzją w zakresie docelowej procedury.*

(akta kontroli str. 65)

We wniosku o dofinansowanie projektu wskazano, że wysokość wydatków przewidzianych na realizację poszczególnych zadań została w większości (dla 12 z 17 kosztów wskazanych we wniosku o dofinansowanie[11]) oszacowana na podstawie

[9] Z oprogramowaniem URANS (OpenFOAM) i LES (3DS XFLOW) służącym do optymalizacji aerodynamicznej kształtu końcówek łopat, modyfikacji odległości pomiędzy poziomami łopat oraz optymalizacji kształtu elementów łączących łopaty i wał siłowni.

[10] Z oprogramowaniem URANS 2D (OpenFOAM i ANSYS Fluent).

[11] Zadania: Wykonanie analizy materiałowej i mechanicznej dla turbiny wiatrowej; przygotowanie analizy technicznej w kontekście praw własności intelektualnej; stworzenie oprogramowania do analizy wyników badań tunelowych; przygotowanie modelu turbiny w skali półprzemysłowej (usługa techniczna złożenia modelu oraz zakup materiałów); nabycie oprogramowania z wbudowanym algorytmem szacującym oszczędności przedmiotowej technologii w kontekście zwiększonej sprawności dla różnych zainstalowanych mocy; siatkowanie serii geometrii dla obliczeń przepływowych z wykorzystaniem oprogramowania ANSYS Fluent; analiza kosztów

zapytań cenowych skierowanych do potencjalnych wykonawców usług, dostawców licencji, sprzętu, materiałów i gotowych komponentów. Przeprowadzono również rozeznanie rynku (w trzech przypadkach[12]) oraz analizę raportów płacowych (dla kalkulacji wynagrodzeń).

(akta kontroli str. 39-47)

Beneficjent złożył wniosek o dofinansowanie projektu wraz z załącznikami w dniu 21 czerwca 2017 r. Prezes wyjaśnił: *Nie możemy stwierdzić czy wniosek w trakcie oceny był uzupełniany ani czy była to implikacja uwag ze strony PARP z dwóch powodów: [a] Brak dostępu do korespondencji, co zostało opisane powyżej, [b] Starsza wersja Generatora Wniosków, do którego mamy wciąż dostęp, nie daje wglądu w historię uzupełnień.*

(akta kontroli str. 24, 65)

Umowa o dofinansowanie projektu została zawarta z PARP 10 listopada 2017 r., czyli po 141 dniach od złożenia przez Beneficjenta wniosku o wsparcie.

(akta kontroli str. 67,90)

Przeprowadzono łącznie 16 postępowań na realizację poszczególnych zadań w projekcie[13]. Przedmiotem postępowań w ramach projektu było: wykonanie analizy materiałowej i mechanicznej dla turbiny wiatrowej; przygotowanie analizy technicznej w kontekście praw własności intelektualnej; stworzenie oprogramowania do analizy wyników badań tunelowych; przygotowanie modelu turbiny w skali półprzemysłowej (usługa techniczna złożenia modelu oraz zakup materiałów); nabycie oprogramowania z wbudowanym algorytmem szacującym oszczędności przedmiotowej technologii w kontekście zwiększonej sprawności dla różnych zainstalowanych mocy; przygotowanie profesjonalnej animacji działania przedmiotu projektu (turbiny wiatrowej o pionowej osi obrotu); przygotowanie i wydrukowanie profesjonalnego folderu zawierającego informacje o technologii; nabycie profesjonalnie wykonanych siatek dostosowanych pod oprogramowanie ANSYS Fluent[14]; analiza kosztów jednostkowych energii z badanej technologii; zakup dwóch komputerów; udział w misji gospodarczej w USA i Japonii; analiza pozwoleń, certyfikacji i licencji dla rynku USA, niemieckiego, hiszpańskiego, japońskiego, francuskiego wraz z analizą rynków i strategiami wejścia na te rynki; tłumaczenie materiałów, w tym folderów i animacji, na język angielski, niemiecki, hiszpański, japoński, francuski, chiński, rosyjski, gruziński, norweski i duński.
Wszystkie postępowania zakończyły się wyborem wykonawcy i zrealizowaniem zadań. Na ten cel przeznaczono ogółem 463 059,7 zł, z czego kwota dofinansowania stanowiła 380 064,6 zł.

(akta kontroli str. 93, 98-99,105)

W przypadku dwóch zamówień o wartości powyżej 50 tys. zł netto (dotyczyły one przygotowania modelu turbiny w skali półprzemysłowej oraz analizy materiałowej i mechanicznej dla turbiny wiatrowej) Spółka udzieliła ich zgodnie z zasadą

jednostkowych energii z badanej technologii; komputer do symulacji o znacznym koszcie obliczeniowym przeznaczony do obliczeń URANS (OpenFOAM) oraz LES (3DS XFLOW); komputer do optymalizacji URANS 2D (OpenFOAM, ANSYS Fluent); misja gospodarcza Japonia i USA; tłumaczenie materiałów, w tym folderów i animacji, na język angielski, niemiecki, hiszpański, japoński, francuski, chiński, rosyjski, gruziński, norweski i duński.

[12] Zadania: Analiza pozwoleń, certyfikacji i licencji dla rynku USA, niemieckiego, hiszpańskiego, japońskiego, francuskiego wraz z analizą rynków i strategiami wejścia na te rynki; przygotowanie profesjonalnej animacji działania przedmiotu projektu (turbiny wiatrowej o pionowej osi obrotu); przygotowanie i wydrukowanie profesjonalnego folderu zawierającego informacje o technologii.

[13] Bez uwzględnienia zadania 8 i zadania 9.

[14] Oprogramowanie do symulacji.

konkurencyjności, określoną w punkcie 6.5.2 *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków*[15].
W przypadku zamówień o wartości od 20 tys. zł do 50 tys. zł netto (12 postępowań) Beneficjent prawidłowo przeprowadził rozeznanie rynku, o którym mowa w punkcie 6.5.1 ww. wytycznych.
Dwa postępowania dotyczyły zamówień o wartości poniżej 20 tys. zł netto. W Spółce nie wprowadzono wewnętrznych procedur określających zasady udzielania zamówień o wartości poniżej 20 tys. zł netto.

(akta kontroli str. 93-94, 96, 98-99, 101)

Rozpoczęcie realizacji projektu nastąpiło w terminie ustalonym w umowie o dofinansowanie, tj. 1 grudnia 2017 r. W dniu 29 stycznia 2019 r. Spółka wystąpiła do PARP z wnioskiem o wydłużenie terminu końcowego realizacji umowy do 30 listopada 2019 r., uzasadniając to *istotnym skomplikowaniem projektu na etapie realizacji, którego istota na etapie przygotowania wniosku nie była możliwa do przewidzenia ze względu na charakter badawczo-rozwojowy prac prowadzących do komercjalizacji technologii.* W dniu 4 lutego 2019 r. PARP wyraziła zgodę oraz zaakceptowała przedstawione w harmonogramie rzeczowo-finansowym propozycje przesunięć w czasie poszczególnych zadań, które pozostały do zrealizowania w ramach umowy. Dodatkowo 19 czerwca 2019 r. złożono do PARP wniosek o zmianę harmonogramu rzeczowo-finansowego. Zmiany te – w porównaniu do zawartych we wniosku o dofinansowanie – obejmowały: w zadaniu 4 – rezygnację z nabycia rocznej licencji do oprogramowania 3DS XFlow na rzecz wydatków: siatkowanie serii geometrii dla obliczeń przepływowych z wykorzystaniem oprogramowania ANSYS Fluent oraz analiza kosztów jednostkowych energii elektrycznej z badanej technologii i w zadaniu 8 – przeniesienie wynagrodzenia inżyniera ds. wytrzymałościowych na wynagrodzenie inżyniera ds. obliczeń aerodynamicznych. Na przedmiotową zmianę uzyskano zgodę PARP[16].

(akta kontroli str. 65, 73, 129-132, 173, 178-179, 221)

W przypadku czterech zadań[17] (z 17) nie dotrzymano określonego w harmonogramie rzeczowo-finansowym terminu realizacji. Opóźnienie wykonania zadań wyniosło od 4 do 6 miesięcy. Prezes wyjaśnił: *Termin realizacji tych zadań nie miał wpływu na osiągnięcie celu projektu, a zadania zostały zrealizowane w okresie kwalifikowalności. Opóźnienia spowodowane były koniecznością zakończenia innych procesów w zakresie prac badawczo-rozwojowych, które charakteryzują się niepewnością rezultatów i przebiegu i jest to ich natura. Elastyczne podejście w tym zakresie przez Beneficjenta (…) zostało pozytywnie zaopiniowane przez IP poprzez pozytywne wyniki kontroli końcowej Projektu*. Na koniec I kwartału 2022 r. projekt był zrealizowany i rozliczony. Dokumentacja stanowiąca podstawę rozliczeń realizacji umowy o dofinansowanie odzwierciedlała postęp prac oraz poniesione w tym zakresie wydatki.

(akta kontroli str.103,107-109)

Szczegółowa analiza 16 postępowań (wszystkich) dotyczących realizacji zadań projektu wykazała, że ich zakres był zgodny ze sporządzoną dokumentacją. Zlecone zadania zostały wykonane zgodnie z postanowieniami umów z wykonawcami, w pełnym zakresie i w ustalonych terminach. W trakcie realizacji nie wystąpiły odstępstwa od zaplanowanych zadań, wykonawcy nie występowali o zmianę terminu

[15] Wydanych po 2015 r.

[16] Pismo znak: DRS.SW1.512.1.56.2019.RS z dnia 10.09.2019 r.

[17] Zadania: Wykonanie analizy materiałowej i mechanicznej dla turbiny wiatrowej; przygotowanie i wydrukowanie profesjonalnego folderu zawierającego informacje o technologii, analizy pozwoleń; certyfikacja i licencja dla rynku USA, niemieckiego, hiszpańskiego, japońskiego, francuskiego wraz z analizą rynków i strategii wejścia na te rynki.

i o zwiększenie wartości zadania lub zmianę zakresu rzeczowego. Każdorazowo dokonywano odbioru końcowego zadania. Odbiory te zostały udokumentowane podpisanymi przez obie strony protokołami odbioru. W żadnym przypadku nie stwierdzono wad i usterek. Dokonane płatności odpowiadały kwotom określonym w zawartych umowach z wykonawcami, a zapłaty wynagrodzenia dokonano, w każdym przypadku, po odbiorze zadania.

(akta kontroli str. 93-94, 98-99, 103, 105)

We wszystkich prowadzonych postępowaniach na realizację poszczególnych zadań w projekcie, nie wystąpiły przesłanki uzasadniające naliczenie przez Beneficjenta kar umownych.

(akta kontroli str. 103)

Według stanu na 2022 r. (I kwartał) całkowita wartość projektu wyniosła 890 646,0 zł, z czego 743 512,9 zł stanowiła kwota dofinansowania, a wkład własny Beneficjenta wyniósł 147 133,1 zł (16,52%). Projekt nie był współfinansowany z budżetu państwa. Ustalona wartość wydatków kwalifikowalnych wyniosła 874 721,1 zł (co stanowiło 98,21% wszystkich kosztów). Wkład własny Spółki, zgodnie z wyjaśnieniami Prezesa, pochodził z pożyczek udziałowców. Z wyjaśnień Prezesa wynika również, że Beneficjent ustanowił zabezpieczenie należytego wykonania zobowiązań wynikających z umowy w formie weksla *in blanco* z deklaracją wekslową, które zostało wniesione do PARP bezpośrednio po podpisaniu umowy. Prezes wyjaśnił: *Weksel był podpisywany w obecności pracowników PARP. Beneficjent nie posiada drugiego egzemplarza złożonych w PARP dokumentów.*

(akta kontroli str. 127)

Do 31 marca 2022 r. Spółka prawidłowo złożyła do PARP 11 wniosków o płatność. Dofinansowanie przekazane Beneficjentowi w formie płatności pośrednich nie przekroczyło 95% kwoty dofinansowania ogółem i wyniosło 743 512,9 zł, co stanowiło 83,5%. Wydatki kwalifikowalne spełniały kryteria refundacji/rozliczenia, zgodnie z umową o dofinansowanie. Kwoty ujęte we wnioskach o płatność były zgodne z kwotami ujętymi w ewidencji księgowej. Spółka prowadziła wyodrębnioną ewidencję księgową wszystkich operacji księgowych i bankowych przeprowadzonych w ramach projektu. Wszystkie płatności związane z realizacją umowy o dofinansowanie dokonywane były za pośrednictwem rachunku bankowego wskazanego w umowie o dofinansowanie. Żadne zakupione środki trwałe wykorzystane do realizacji projektu nie zostały zbyte.

(akta kontroli str. 105)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywne ocenia realizację zadań w zbadanym zakresie. Spółka prawidłowo realizowała projekt, tj. zgodnie z przepisami i wymogami wynikającymi z umowy o dofinansowanie, wniosku o dofinansowanie oraz *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków*.

OBSZAR

2. Trwałość projektu

Opis stanu faktycznego

W toku kontroli ustalono, że Spółka uzyskała zamierzony efekt rzeczowy, tj. zrealizowała wszystkie zadania wskazane w projekcie. Zgodnie z umową o dofinasowanie Beneficjent został zobowiązany do osiągnięcia następujących wskaźników:

- produktu: *liczba przedsiębiorstw: objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy oraz nowych dla rynku, otrzymujących dotacje i otrzymujących wsparcie, wspartych w zakresie ekoinnowacji; liczba wspieranych nowych przedsiębiorstw; inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw; liczba środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych zakupionych w ramach projektu*;
- rezultatu: *liczba wprowadzonych innowacji i innowacji produktowych*;
- informacyjnych: *przychody ze sprzedaży nowych lub udoskonalonych produktów/procesów; wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach, w tym kobiety i mężczyźni; liczbę nowo utworzonych miejsc pracy*.

W zatwierdzonym przez PARP wniosku rozliczającym płatność końcową[18] wskazano m.in. wskaźniki produktu i rezultatu oraz m.in. ich wartość docelową, wartość osiągniętą od początku realizacji projektu oraz procentowy stopień realizacji. Wskaźniki wskazane we wniosku:

- produktu: *inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw* – stopień realizacji: 58,10%[19]; *liczba przedsiębiorstw: objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy oraz nowych dla rynku, otrzymujących dotacje i otrzymujących wsparcie, wspartych w zakresie ekoinnowacji; liczba wspieranych nowych przedsiębiorstw; liczba zakupionych środków trwałych w ramach projektu* – wskaźniki zrealizowano w 100%. Wskaźnik *liczba zakupionych wartości niematerialnych i prawnych w ramach projektu* nie został zrealizowany z uwagi na fakt odstąpienia od realizacji tego zadania [20];
- rezultatu: *liczba nowo utworzonych miejsc pracy* – wskaźnik nie został zrealizowany; *liczba wprowadzanych innowacji produktowych*: stopień realizacji: 100%; *przychody ze sprzedaży nowych lub udoskonalonych produktów/procesów*; *wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach, w tym kobiety i mężczyźni* – wskaźniki nie zostały zrealizowane.

Wskaźniki we wniosku rozliczającym płatność końcową nie są tożsame ze wskazanymi we wniosku o dofinansowane. Prezes wyjaśnił: *Wskaźniki we wniosku o płatność zaciągane są z systemu SL2014[21] i nie ma możliwości ich zmiany.*

W oświadczeniu dotyczącym utrzymania trwałości i osiągniętych rezultatów projektu przez Beneficjenta za rok 2021 wskazano wskaźniki produktu, rezultatu i informacyjne oraz rok osiągnięcia wartości docelowej (dla wszystkich – 2019 r.), wartość docelową i stan na koniec okresu sprawozdawczego. W oświadczeniu wskazano wskaźniki:

- produktu: *inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw*[22] *(*w kolumnie *uwagi* zawarto zapis: *wartość inwestycji wskazana we wniosku o płatność końcową - różnica pomiędzy wartością projektu ogółem a wartością otrzymanego dofinansowania*); *liczba przedsiębiorstw: objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy oraz nowych dla rynku, otrzymujących dotacje i otrzymujących wsparcie, wspartych w zakresie ekoinnowacji; liczba*

[18] Nr wniosku: POPW.01.01.02-26-0020/17-011-01.

[19] Wartość docelowa: 253 275,0 zł, wartość osiągnięta od początku projektu: 147 140,7 zł.

[20] Rezygnacja z nabycia rocznej licencji do oprogramowania 3DS XFlow pozwalającej na optymalizację kształtu i odległości horyzontalnej końcówek łopat poszczególnych poziomów na rzecz wydatków: siatkowanie serii geometrii dla obliczeń przepływowych z wykorzystaniem oprogramowania ANSYS Fluent oraz analiza kosztów jednostkowych energii elektrycznej z badanej technologii.

[21] SL2014 – aplikacja główna centralnego systemu teleinformatycznego; jest systemem wspierającym realizację programów operacyjnych realizowanych w ramach Funduszy Europejskich 2014-2020.

[22] Wartość docelowa: 253 275,0 zł, stan na koniec okresu sprawozdawczego: 147 140,7 zł.

wspieranych nowych przedsiębiorstw; liczba zakupionych środków trwałych w ramach projektu;

- rezultatu: *liczba nowo utworzonych miejsc pracy* (w kolumnie *uwagi* zawarto zapis: *wskaźnik informacyjny, zatrudnienie nie było kontynuowane w 2021 r.*); *liczba wprowadzonych innowacji produktowych; przychody ze sprzedaży nowych lub udoskonalonych produktów/procesów* (w kolumnie *uwagi* zawarto zapis: *Przedmiotowa technologia turbiny o pionowej osi obrotu okazała się wyprzedzać rynek, co potwierdziliśmy z wieloma potencjalnymi klientami należącymi do czołówki producentów turbin wiatrowych. Jakkolwiek jest ona nowatorska, innowacyjna oraz posiada wszelkie przewagi nad obecnie używanymi rozwiązaniami, to obecna konkurencja wciąż amortyzuje środki, które przeznaczyła na rozwój technologii turbin o poziomej osi obrotu przez ostatnie 50 lat. Vertical Axis Wind Technologies skutecznie zabezpieczył prawo własności intelektualnej do technologii w Polsce oraz na świecie na kluczowych rynkach, prowadzi wciąż działania w zakresie promocji rozwiązania na szczeblu akademickim publikując artykuły, pisząc rozdziały w książkach dzięki wiedzy/kompetencjom i doświadczeniu swoich udziałowców oczekując na gotowość rynku do absorbcji przedmiotowej technologii.); wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach, w tym kobiety i mężczyźni* (dla tych wskaźników w kolumnie *uwagi zawarto zapis: wskaźnik informacyjny, zatrudnienie nie było kontynuowane w 2021 r.);*
- informacyjne: *przychody ze sprzedaży nowych lub udoskonalonych produktów/procesów; wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach, w tym kobiety i mężczyźni; liczba nowo utworzonych miejsc pracy (*dla wskazanych wskaźników w kolumnie *uwagi* zawarto zapisy jak opisane powyżej).

(akta kontroli str. 28-30, 111-112, 248-250, 258)

W przedkładanych wnioskach o płatność Beneficjent dokonywał pomiaru wartości wskaźników produktu i rezultatu zgodnie z metodologią wskazaną w umowie o dofinansowanie (w załączonym do niej wniosku). Pomiar ten był przeprowadzany na podstawie weryfikowalnego źródła danych, np. na podstawie faktur przychodowych lub równoważnych dokumentów finansowych, potwierdzeń przelewów z kont Spółki. Beneficjent zapewnił trwałość projektu zgodnie z umową o dofinansowanie. Monitorowano przebieg realizacji projektu i przedkładano do PARP wymagane informacje w sprawie zachowania trwałości projektu. W toku kontroli NIK przedłożono oświadczenie dotyczące utrzymania trwałości i osiągniętych rezultatów projektu przez Beneficjenta za rok 2021, nie przedłożono dokumentu za 2020 r. Prezes wyjaśnił: *Generator nie umożliwia wygenerowania oświadczenia trwałości za 2020 rok.*

(akta kontroli str. 28-30, 258, 248-257, 258)

Spółka podejmowała działania mające na celu informowanie o projekcie i jego promowanie, zgodnie z obowiązkiem określonym w umowie o dofinansowanie, poprzez m.in. umieszczanie znaku Unii Europejskiej i Funduszy Europejskich oraz barw narodowych na dokumentach. Utworzono stronę internetową Spółki (https://vawt.co/index.html), na której zawarto szczegółowy opis projektu. Materiał o projekcie wyemitowała telewizja w programie *Geny innowacyjności*[23]. Prezes wyjaśnił: *Beneficjent w ramach realizacji działań informacyjno-promocyjnych w okresie realizacji projektu oprócz wymienionych – animacja turbiny wiatrowej oraz wydruk folderu – uczestniczył jeszcze w targach Wind Power Expo w Tokio oraz AWEA Wind Power w Chicago w 2018 roku, podczas których prezentował ofertę*

[23] https://vod.tvp.pl/video/geninnowacyjnosci,odc19,40306474.

technologii turbiny wiatrowej, przeprowadził wiele rozmów oraz kontynuował negocjacje w zakresie zainteresowania technologią spotkanych podczas targów kontrahentów. Stosowne wydatki w tym zakresie zostały rozliczone pozytywnie w ramach realizowanego projektu o numerze POPW.01.01.02-26-0020/17-00. (…) Dodatkowo, w ramach własnych działań poza realizacją projektu Wnioskodawca prowadził szereg działań celem promocji rezultatów projektu. W lipcu 2018 r. udziałowiec i pomysłodawca (…) wystąpił z prelekcją na temat rozwijanej technologii na XXIII Fluid Mechanics Conference w Zawierciu. W grudniu 2018 r. (…) ten sam prelegent oraz Prezes *wystąpili na antenie TVP w programie Petrosa Psylosa pt. Gen innowacyjności oraz dokonali promocyjnej przemowy jako zwycięzcy w ministerialnym konkursie na najlepszą innowację pro-środowiskową w Polsce „Eko start-up 2018". W lutym 2019 artykuł "Technologia znoszących obciążenia turbin wiatrowych" opublikowany został na łamach czasopisma Energia i Recykling. W maju 2019* pomysłodawca *wystąpił z promocją technologii rozwijanych turbin wiatrowych w roli prelegenta na konferencji OZE - Nowe Perspektywy w ramach międzynarodowych Targów Energii Odnawialnej Green Power w Poznaniu - konferencja użyła jednej z naszych grafik tworząc grafikę promocyjną swojego wydarzenia. W czerwcu 2019 r. (…) wystąpił w roli prelegenta na Wind Energy Science Conference w Cork w Irlandii. W roku 2020 ze względu na panującą pandemię nie przeprowadzano wyjazdów na konferencje, lecz w zamian przeprowadzano proces redakcji artykułu na temat przedmiotowej technologii pt. "Wind tunnel comparison of four VAWT configurations to test load-limiting concept and CFD validation" pod okiem Petera Jamiesona, najbardziej uznanego eksperta od konceptowych turbin na świecie – ostatecznie skutkując zaakceptowaniem artykułu w październiku 2020 i jego wydaniem w lutym 2021. Podmiot nie prowadził szczegółowej analizy kosztów działań informacyjno-promocyjnych w trakcie okresu trwałości, gdyż były to koszty pokrywane ze środków własnych Udziałowców/Interesariuszy, a ich efekt w ekwiwalencie kosztu reklamy jest wart setki tysięcy złotych.*

(akta kontroli str. 231)

W dniach 6 i 7 lutego 2020 r. PARP przeprowadziła planową kontrolę po złożeniu wniosku o płatność końcową. W informacji pokontrolnej wskazano, że zakres kontroli obejmował sprawdzenie czy projekt jest realizowany zgodnie z postanowieniami umowy o dofinansowanie, czy współfinansowane produkty i usługi zostały dostarczone, wydatki faktycznie poniesione, a cele projektu i wskaźniki określone umową o dofinansowanie zostały osiągnięte. Ponadto kontrola obejmowała weryfikację zgodności projektu i poniesionych wydatków z przepisami prawa krajowego i wspólnotowego. W toku kontroli PARP sprawdzono sposób prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej, dokumentację potwierdzającą osiągnięcie wskaźników, przyjęcie do użytkowania środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, zgodność projektu z politykami horyzontalnymi Unii Europejskiej, sposób realizacji działań informacyjno-promocyjnych oraz przechowywania dokumentacji projektowej i obowiązujące dokumenty wewnętrze regulujące kwestie związane z projektem. Kontrola PARP nie wykazała nieprawidłowości. Nie prowadzono kontroli na etapie trwałości projektu.

(akta kontroli str. 226-230, 255)

Beneficjent nie otrzymywał skarg i wniosków dotyczących projektu.

(akta kontroli str. 65)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywne ocenia realizację zadań w zbadanym zakresie. Jednostka kontrolowana osiągnęła i utrzymała w okresie trwałości zakładane rezultaty realizacji projektu. Zrealizowanie wskaźnika pn. *inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw* na poziomie 58,10% nie miało wpływu na osiągnięcie celu rzeczowego projektu, nie skutkowało ograniczeniem lub koniecznością zwrotu części dofinansowania, a także nie wpłynęło na osiągnięcie i utrzymanie pozostałych zakładanych rezultatów.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Kielce, maja 2022 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach
p.o. Wicedyrektor
Krzysztof Wilkosz

.....
podpis

Kontroler
Monika Górniak-Napora
starszy inspektor kp.

.....
podpis